

DE INANITIONE.

Caput XIII.

Quemadmodum repletionis remedium evacuationem esse diximus, ita inanitionis curam repletionem perfici debere, certum est. Sunt autem huius inanitionis duplices potissimum differentiae: una quæ ex nimia spirituum resolutione ortum trahit: altera verò ab immodica excrementorum evacuatione procreatur. Resolutio sive inanitio spirituum à variis & diversis causis dependet: vel oritur spirituum subitanæ quadam exhalatione, motu aliquo inopinato & repentino, aliòve aliquo animi affectu, ut nimio gaudio, ira aut tristitia cõcitata. Spirituum huiusmodi inanitio interdum adeò vehemens est, ut mortem inferat, sicuti supra pluribus exemplis demonstravimus de animi passionibus.

Vnde spirituum inanitio.

Idem spiritus etiam pro ætatis ingravescentis & senectutis ratione sensim evaporant & evanescent, unde mors consequitur: quod nulla eget probatione, siquidem id plus quàm satis notum est omnibus. Hæc autem spirituum evanescencia non est, nisi abolitio, & consumptio omnis balsami, veri nectaris & olei spiritualis pretiosissimi, quod instar vitalis lampadis tenebricosum corpus illuminat & fovet.

Inanitionis fomentum atque causa existit quoque alimentum, & immoderatæ humorum eva-

cua.

evacuaciones: quarum differentia ex varia diversarum partium, generationis modo, & causarum consideratione sumenda sunt.

Altera inanitionis differentia est, quæ ab immodica & nimia excrementorum egestione provenit. Hæc similiter variatur ratione meatuum, per quos excretio illa fit, idque vel à motu ipsius naturæ, vel ab eo, qui arte comparatur.

Excitantur autem à motu naturæ, vehementes vomitiones & reiectiones, ut exempli gratia cholera, quæ nihil aliud est, quam solutio stomachi & ventris, intestinorumque, etiam cum celestimo periculo. Huius mali causam, ipsum nomen prodit, quæ est bilis, sive alius humor mordax, qui facultatem expultricem nimium irritat.

Sunt præterea aliæ evacuaciones, quarum origo pendet ab ipsius quoque naturæ motu, ut sunt diversa fluxionum genera, & excrementorum expulsioniones per secessum: uti sunt diarrhææ, hienteriæ, & variæ dysentericæ species, & id genus aliæ: item sudorum & urinarum excretiones, sive illæ sint criticæ, sive non.

Sic quoque evacuaciones artis ministerio perficiuntur, ut sunt vomitiones, & deiectiones, non modo superius per os, sed inferius quoque per anum: lacelsitæ ab antimonio, helleboro, & id genus aliis remediis violentis, quibus multi Empirici hodie utuntur, vel potius inconsideratè in multorum ægrorum perniciem abutuntur. Sic præterea sunt hydrotica, diaphoretica, & diuretica medicamenta, quæ sudores & urinas movent: nec non alia, quæ tamen à plerisque medicis,

medicis, sinistrè administrantur, adeò ut etiã hinc magnæ sæpenumerò, repentinæ & immòdica evacuationes eveniant, quæ interdum tam vehementem & subitanam spirituum inanitionem & resolutionem inducunt, ut non tantùm varia inde & gravissima excitentur symptomata, sed mors quoque ipsa sæpenumero sequatur.

Ut igitur huiusmodi inanitionibus, vel à spiritu resolutione, sive ab excrementorum evacuatione ortis, medeamur, in genere operanda est, ut spiritus dissipati reparentur, quibuscunque modis id fieri potest, sive bonis & benignis alimentis, sive etiã medicamentis iis, quæ proprietate & facultate sua, vires instaurant, reficiant, & naturam corroborant.

*Remedia
contra in-
anitionem et
resolutionem
spirituum.*

Si verò malum ab animi passionibus, ut à nimio gaudio, tristitia, & cæteris ortum fuerit: remedia huius curationis petenda sunt ex prima huius tractatus sectione.

Sin verò spirituum resolutio atque inanitio fiat ratione extremæ & decrepitæ ætatis: eiusmodi senes reficiendi sunt roborantibus, paulò liberaliori vini usu, salutaribus vitæ elixiriis, omnibusq; iis, quæ vim & facultatem possident spiritus recreandi roburq; parandi.

Sin autem inanitio spirituum facta fuerit penuriâ & inopiâ alimenti, corpusque minus quàm par erat, fuerit nutritum, illud nutriendum erit omnis generis bonis alimentis. Sed observandum, ne corpus inanitum subito cibo refarciatur, sed

sed lentè reficiatur tantum, sin. secus, malum: quia omnis mutatio repentina, periculosa: & reperti sunt, qui nimiam inediatam sitiunq̄ue perpessi, immodicâ ingestione ciborum, mortem sibi conciliarunt.

Si verò provenit à nimia fluxione sanguinis, aut alterius alicuius humoris, curatio medicamentis, sistendi facultate præditis, institui debet: ut revulsionibus, derivationibus, ligaturis. & remediis tam internis, quàm externis, quæ ad sistendum sanguinem, humorumq̄ue fluxum immoderatum idonea sunt.

Si nimia & repentina excrementorum evacuatio eiusmodi inanitionem invehat, illa juxta præcepta & regulas artis cohibenda est. Si igitur infringendus nimius vomitus, aut etiam ventris profluvii vis atque importunitas, interdum vomere & purgare expediet, idq̄ue ad causam irritantem tollendam: vomitus enim curatur vomitu, & alvi fluor curatur ex Hippocratis sententia, alvi fluore. Sed hic non omittenda sunt corroborantia, & adstringentia, ad coercendum nimium fluxum, vel à natura, vel ab arte irritatum.

Sudores diaphoretici, & urinæ fluxus, qui interdum (dum scilicet nimis immoderatè fluent) spirituum quoque inanitionis causæ existunt, debitis appropriatis, & specificis remediis cohiberi & retineri debent: qua in re experti medici prudentia requiritur, ad bene discernendum, num eiusmodi vacuatio sit critica;

Y

aut

aut si vires dejiciat, vel non? an nimis sit immoderata, nec ne? an sit laesita à natura, vel ab arte? idque in hunc finem, ut postea administrari commodè queant operationes istæ, ut sunt revulsiones, derivationes, corroborationes aliæque remedia huic instituto necessaria, quarum particularem descriptionem alibi dabimus.

T E R.